

ANDERSEN

200
GODINA

SUPUTNIK CAREV KONJ

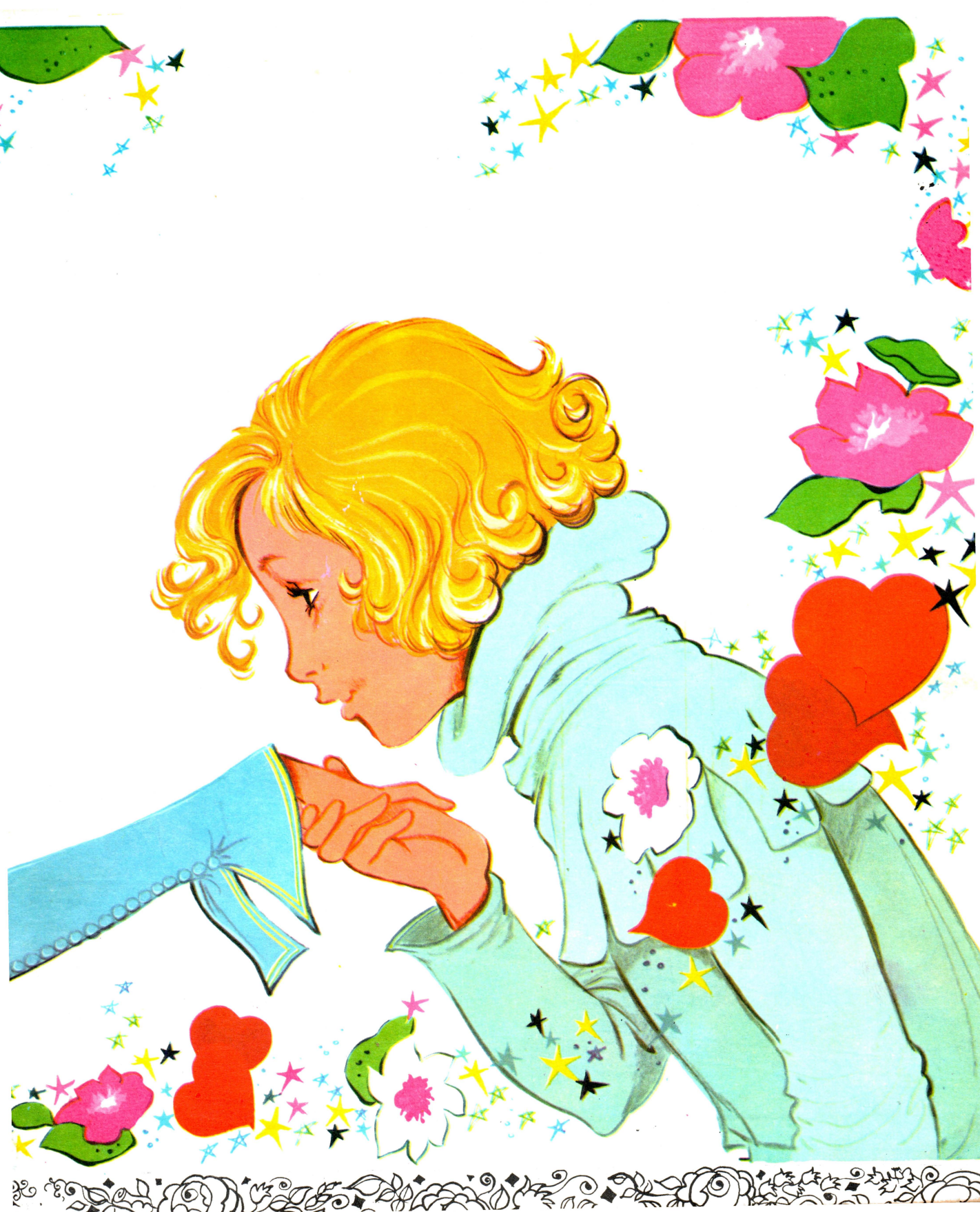

maria paxual

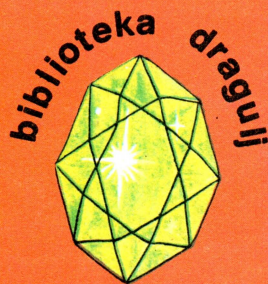

ANDERSENOVE BAJKE

Knjiga 4

SUPUTNIK
CAREV KONJ

Ilustracije: Maria Pascual

Izdavači

NIŠRO »OSLOBOĐENJE«
OOUR Izdavačka djelatnost
Sarajevo, Džemala Bijedića 185 – Izvršni izdavač

Za izdavača: Srboljub Petronijević
Glavni i odgovorni urednik: Miroslav Prstojević

ITRO »AUGUST CESAREC«
OOUR Izdavačka djelatnost
Zagreb, Prilaz JA 57

Za izdavača: Dragan Milković
Glavni urednik: Zdravko Židovec

Prijevod: Budislava Ščekić

Recenzenti: Jakov Jurišić, Lepa Špoljarić

© Copyright by Keystone

Naklada: 15.000

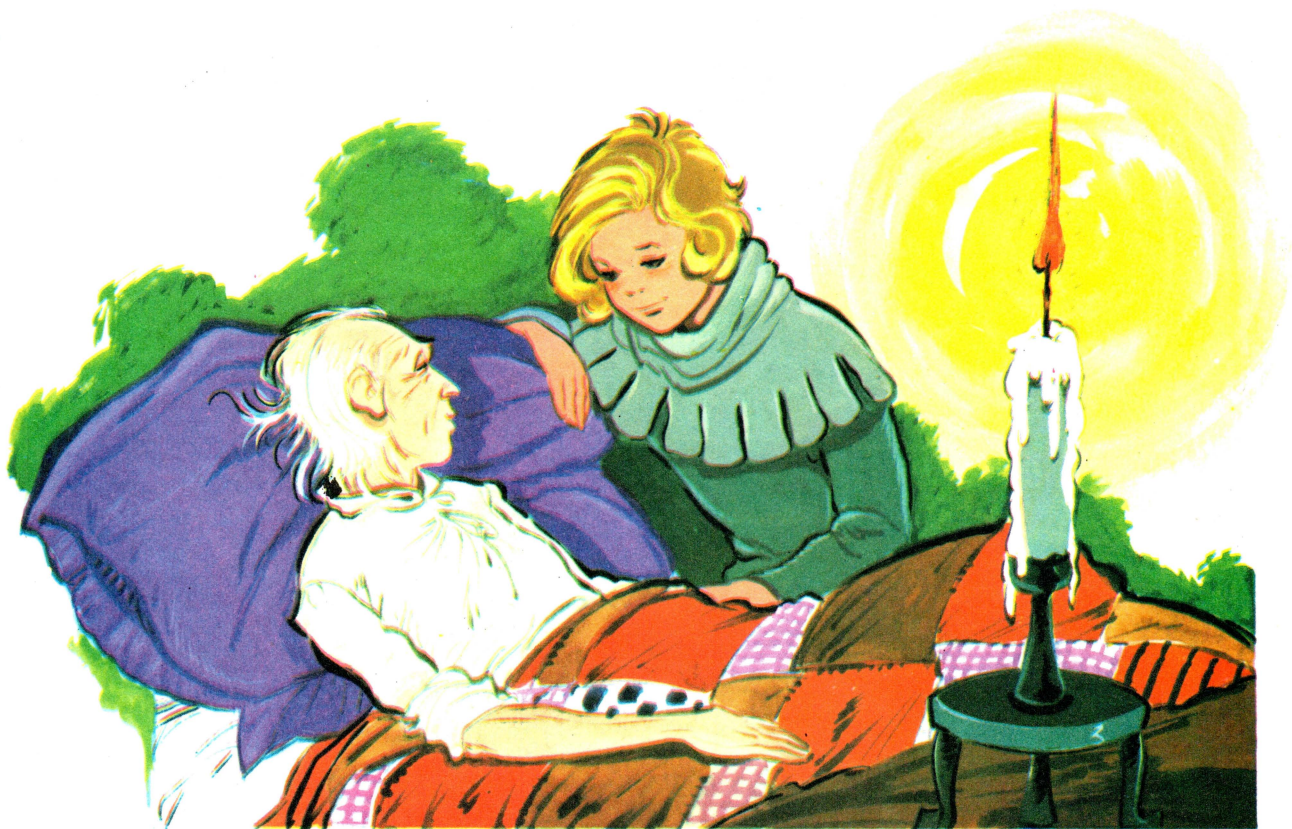
Prvo izdanje 1987.

Tisak: NIŠRO »Oslobođenje«
OOUR Štamparska djelatnost

Na osnovu mišljenja Republičkog komiteta za obrazovanje, nauku, kulturu i fizičku kulturu SRBiH, br.
02-413-135/86 od 25.4.1986. godine, redni broj 142 priloga 1, oslobođeno plaćanja poreza na promet

YU ISBN 86-319-0058-3
86-319-0063-X

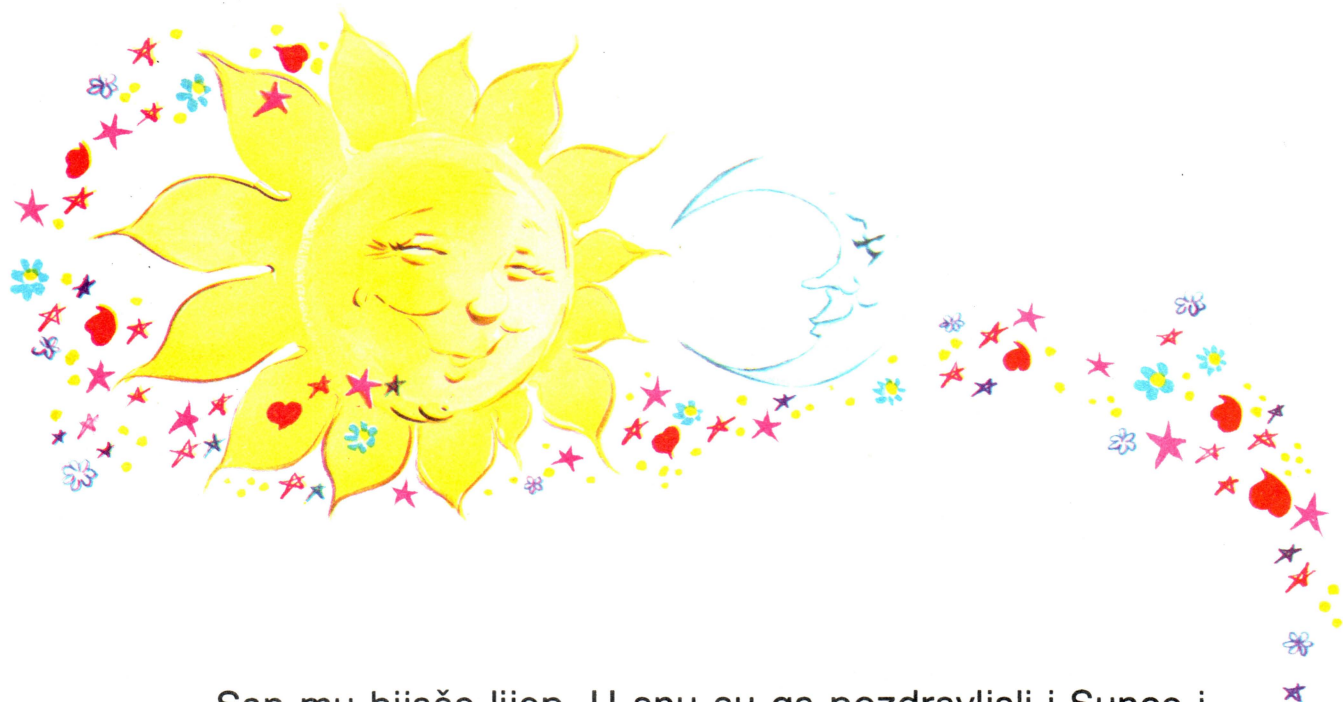

SUPUTNIK

Ivan je bio veoma tužan. U sobici osvijetljenoj slabom svjetlošću, bdio je nad teško bolesnim ocem za koga nije bilo nade da će preživjeti. Pred zoru otac reče:

— Baš si dobar, sine. Tvoja će ti dobrota pomoći u životu.

Pogledao je nježno sina, duboko uzdahnuo i umro. Činilo se da je zaspao. Jadni Ivan počeo liti gorke suze. Ostao je sam na svijetu. Nije imao ni majke, ni brata, ni sestre, a jedino biće koje je volio ležalo je nepomično i spokojno pokraj njega. Oči mu se napuniše gorkim suzama dok je ljubio ruku svoga mrtvog oca. Na kraju, savladan umorom, Ivan zaspao.

San mu bijaše lijep. U snu su ga pozdravljali i Sunce i Mjesec, kao i njegova oca, koji bijaše živ i zdrav. Čuo je njegov smijeh. Smijao se kao i prije kada bi se nečemu radovao. U snu je vidio i lijepu, dugokosu djevojku, s krunom na glavi, koja je prema njemu pružala svoju ruku.

— Zaručnica ti je vrlo lijepa! Najljepša je na svijetu, i ti je zaslužuješ — reče mu otac.

U tom trenutku se probudi i čarolije nestade. Samo je njegov mrtvi otac ležao u hladnom krevetu. Bili su sami.

Sljedećeg jutra Ivan je hodao za pogrebnom kočijom u kojoj bijaše njegov otac. Gledao je kako zemlja prekriva njegov lijes. Kada je očevo tijelo bilo pod zemljom, učini mu se da će mu srce pući od bola i tuge. Plač je olakšao njegov bol.

Sunce je obasjavalo krošnje drveća, kao da mu je svojim zracima željelo šapnuti:

— Ne prepuštaj se bolu. Gledaj visoko u vedro nebo i ne zaboravi oca.

Suze su tekle niz Ivanove obraze, ali na usnama bi mu zatitrao osmijeh kad bi razmišljao o svom ocu. Ptice mu za-

pjevaše, jer su i one znale da je pokojnik bio dobar čovjek. Veselo su pjevale na granama kestena koji je rastao na groblju. Gledajući ih kako polijeću, Ivan poželi da leti poput njih.

Veoma rano sljedećeg jutra, Ivan je spakirao sve svoje stvari, uzeo ono malo novca što je imao i krenuo u svijet. Još je jednom obišao očev grob kako bi se u tišini oprostio s njim.

Na poljima je raslo cvijeće koje se savijalo i činilo se da veselo pozdravlja Ivana.

— Dobro došao! Pogledaj ovu ljepotu! — kao da su mu govorile stabljike svojim šuštanjem.

Ivan svrati i do stare crkve. U jednom od otvora visokog tornja zamijeti patuljka. Pozdravljao ga je mašući mu svojom crvenom, šiljatom kapicom. Poželio mu je sretan put, a jednu je ruku držao na srcu, i slao mu poljupce. Ivan mu mahnu i nastavi put.

Mislio je na ljepotu koja ga očekuje u velikom prekrasnom svijetu, na sva mjesta koja će vidjeti i na ljude koje će sresti. Išao je sve dalje, prolazio nepoznatim gradovima i sretao nepoznate ljude.

Prve noći Ivan je morao spavati na polju, u svježem i mirisnom sijenu. Kako nije našao bolje mjesto, ovo mu se či-

nilo veoma udobnim. Na plavom nebu Mjesec je sjao poput velike svjetiljke; trava, s crvenim i bijelim cvijećem nalikovala je na golemi sag; čuo se žubor potoka, a žbunovi bazge i živica oko ružičnjaka izgledali su kao cvijeće koje ukrašava tu prostranu sobu. Ivan je mirno spavao dok ga sunce nije probudilo svojim zracima i ptice svojom pjesmom. Činilo se da mu cvrkutom govore:

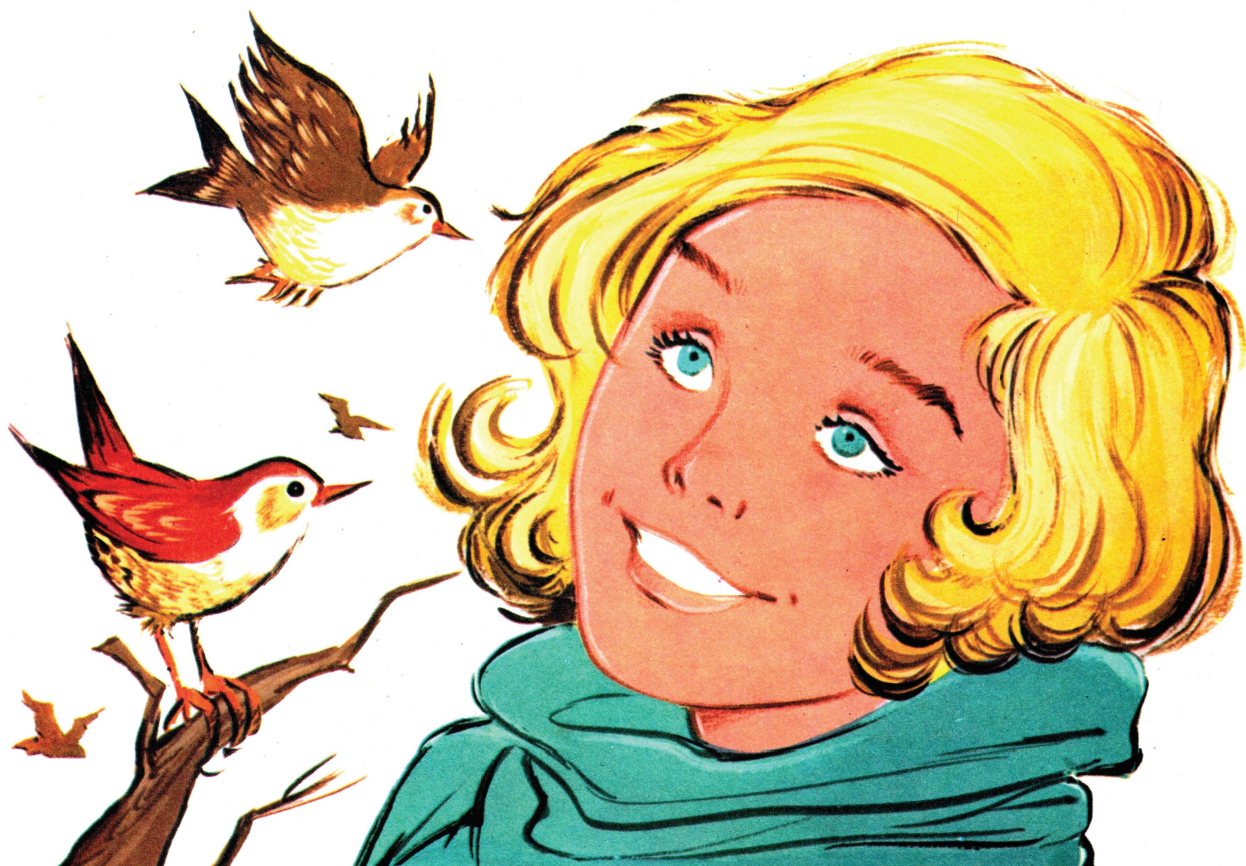
— Dobro jutro! Dobro jutro! Zar još nećeš ustati?
Bila je nedjelja.

Nekoliko grobova na malom groblju bilo je obraslo travom i Ivan se sjeti očeva groba, koji je također bio zapušten. Kleknuo je, počupao travu i vratio vijence na njihovo mjesto. Mislio je da će možda netko to isto učiniti na grobu njegova oca.

Na izlazu iz groblja susreo je starog prosjaka koji se oslanjao na svoj štap. Ivan mu dade dva srebrna novčića i zadovoljno nastavi svoj put po velikom svijetu. Kada padne noć, nebo zaprijeti nevremenom i on potraži sklonište. Na brdu naiđe na kapelu, otvori vrata i uđe. Unutra je bilo mračno i tiho, i Ivan potraži kut u kome će se moći mirno odmoriti dok nevrijeme ne prođe. Sjeo je na drvenu klupu i začas zaspa.

Probudi se u ponoć. Nevrijeme je prestalo, a mjesečina, koja je ulazila kroz okna, osvjetljavala je neki lijes u kape-

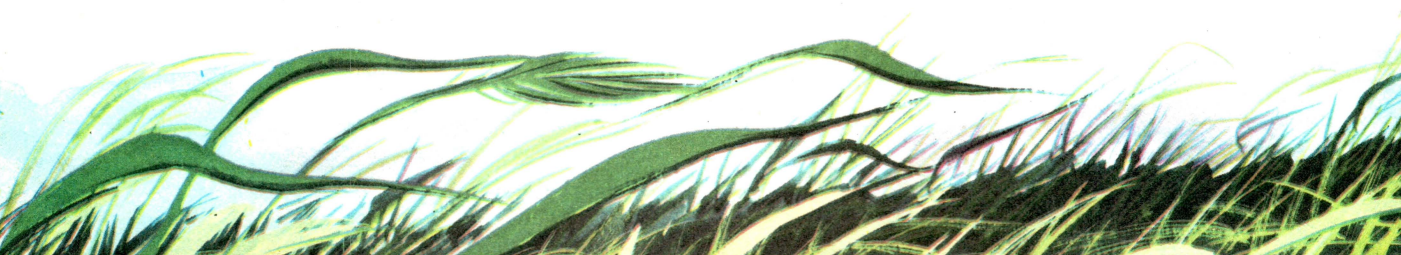

li. Bio je otvoren i vidio se pokojnik. Ivan se nije uplašio, jer je znao da mrtvi ne mogu nikome nauditi. Samo zlobnici nanose zlo, a takva dva zlobnika stajala su pored lijesa i pokušavala izvaditi mrtvaca. Nisu mu dali ni mrtvom mira.

— Zašto to radite? — upita Ivan. — Ostavite ga na miru!

— Nećemo! — odgovoriše obojica. — Duguje nam novac i, pošto nam ga ne može vratiti, osvetit ćemo mu se. Izbacit ćemo ga iz kapele i to će mu biti kazna.

— Imam samo pedeset srebrnih novčića — reče Ivan. — To je sve što sam naslijedio, ali ću vam ih sa zadovoljstvom dati ako mi obećate da ćete ga ostaviti na miru. Ja ću se snaći i bez novca.

— Dogovoreno — prihvatiše seljaci. — Ako ćeš ti platiti njegov dug, više ga nećemo ni taknuti. Vjeruj nam.

Uzeše novac koji im je Ivan dao i izidoše, smijući se njegovoj dobroti. Ivan vrati pokojnika u lijes i izađe iz kapele. Uputi se u šumu.

U gustoj šumi, u koju su kroz lišće jedva prodirali mjesčevi zraci, Ivan je susreo dva lijepa patuljka koji su se veselo igrali. Kad su ga ugledali, nisu se skrili, niti su prekinuli igru kad je on prolazio kraj njih, jer su znali da je dobar i pošten. Te patuljke zli ljudi uopće ne mogu vidjeti. Neki od njih bili su mali poput prsta i ljuljali su se na kapima rose, koja je pokrivala travu i lišće. Imali su zlatni češljic u dugoj zlačanoj kosi. Smijali su se i pjevali. Ponekad bi se okliznuli na kapi rose. Njihove pjesme dopirale su do Ivana. Neke od njih pjevao je i on u djetinjstvu.

Nisko žbunje povezivali su dugi mostovi i palače na njima koje su veliki pauci ispleli od srebrnastih niti. Kada je mjesec osvjetljavao kapljice rose, palače od srebrnih niti blještale su poput kristala. Taj divni prizor trajao je do pred svitanje. Tada se patuljci vratiše u pupoljke cvijeća, vjetar odnese palače i mostove i pretvori ih u paučinu.

Tek što je Ivan izišao iz šume, začu iza sebe muški glas:

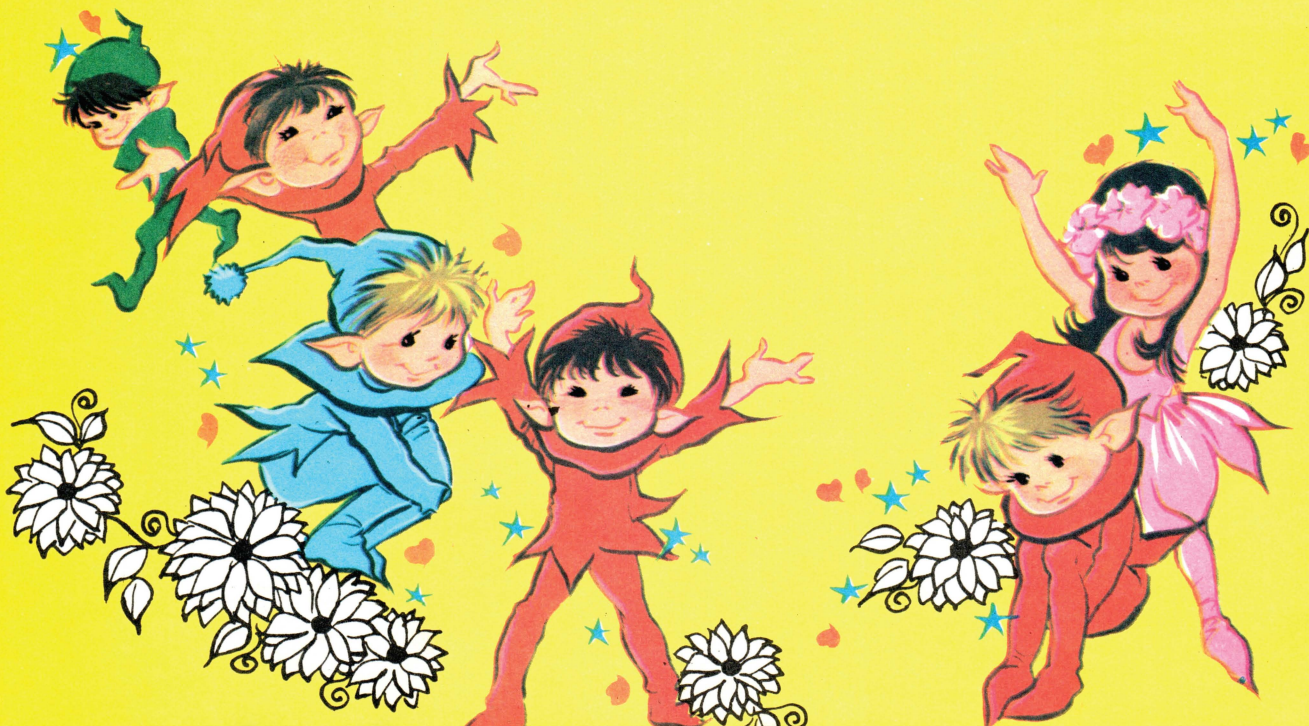

— Kamo si krenuo, prijatelju?

— U svijet! Želim ga upoznati — odgovori Ivan. — Nemam obitelji, a ni novaca.

— I ja idem u svijet — reče nepoznati čovjek. — Hoćeš li da putujemo zajedno?

Ivan je prijedlog oduševljeno prihvatio, te njih dvojica krenuše zajedno. Uskoro postadoše dobri prijatelji, jer su obojica bili čestiti momci velika srca. No, Ivan je shvatio da je nepoznati mladić mnogo pametniji od njega: znao je da

priča o svemu i svačemu i dosad je obišao gotovo cijeli svijet.

Sjeli su ispod drveta da prezalogaje. Uskoro im se, oslanjajući se o štap, približi pogrbljena starica. Na leđima je nosila naramak granja, a iz njene pregače virila su tri velika svežnja brezovog šiblja i paprati. Odjednom žena nespretno zakorakne, bolno vrisne i padne. Naime, slomila je nogu.

Ivan predloži da je odmah odnesu kući, ali njegov suputnik reče da on ima neku čudesnu mast, pomoću koje će odmah izliječiti ženinu nogu. Zapravo, noga će izgledati kao da i nije bila slomljena. Kao naknadu za to starica će im dati tri snopa šiblja koja je nosila u pregači.

— Tražiš previše — reče starica.

No, na kraju pristade. Čim su namazali nogu mašću starica ustade i poče hodati lakše nego prije. Uistinu, lijek je bio čudesan!

— Što će ti to šiblje? — upita Ivan svog suputnika.

— Sviđa mi se — odgovori on. — Malo sam čudan.

I oni nastaviše put. Kad su prevalili veći dio puta, Ivan pokaza na obzor i reče:

— Prijeti nam nevrijeme. Vidi one tmaste i guste oblake.

— Nisu to oblaci nego planine — odgovori njegov suputnik. — Velike i lijepe planine koje prolaze kroz oblake. Na njihovim vrhuncima je svjež zrak. Prekrasno. Sutra ćemo onamo stići.

No, to nije bilo tako blizu kao što se činilo. Morali su hodati cijeli dan.

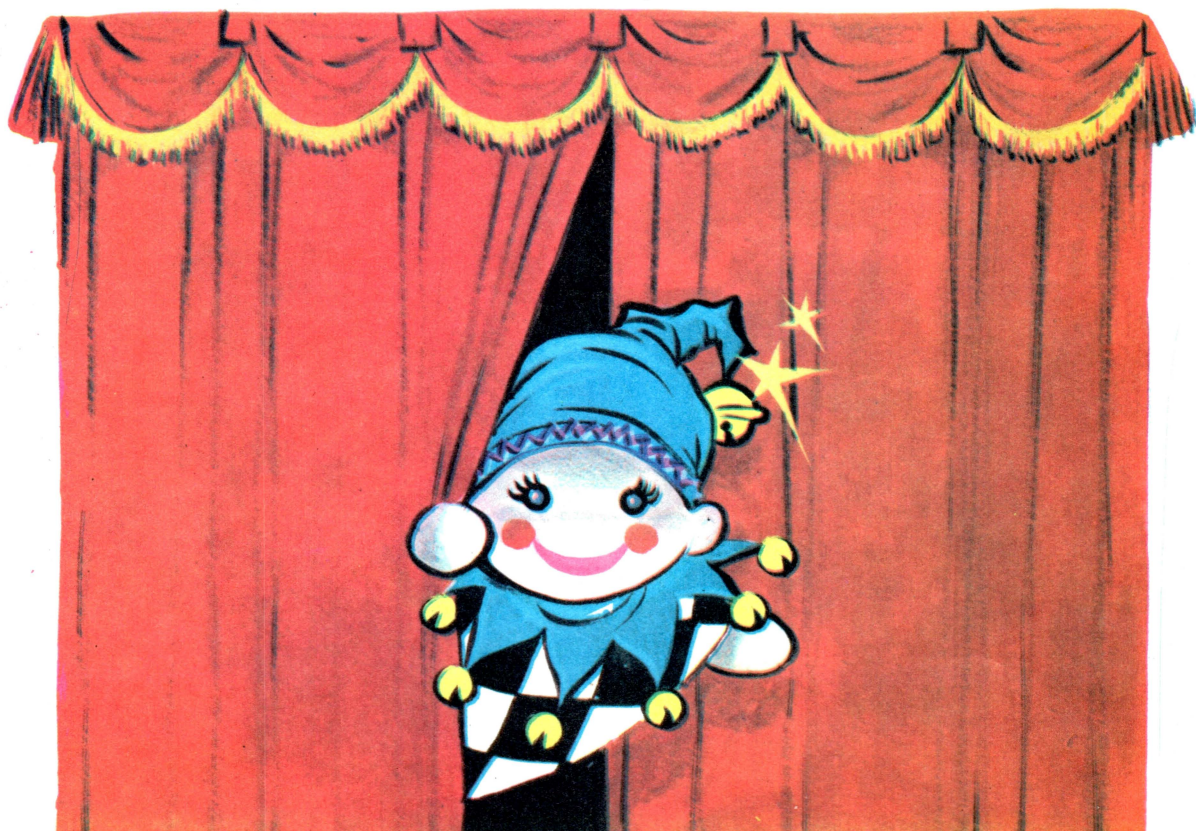
Bit će zacijelo veoma teško popeti se na vrh. Zbog toga Ivan i njegov suputnik odlučiše da se odmore u nekom prenoćištu kako bi prikupili snagu za naredni dan.

U prizemlju prenoćišta skupilo se mnogo svijeta, jer je neki putujući glumac postavio lutkarsko kazalište i predstava samo što nije počela. Ljudi su to željeli vidjeti pa su hitali da zauzmu mjesta u prvim redovima. Najbolje mjesto zauzeo je stari i debeli mesar, s velikim buldogom.

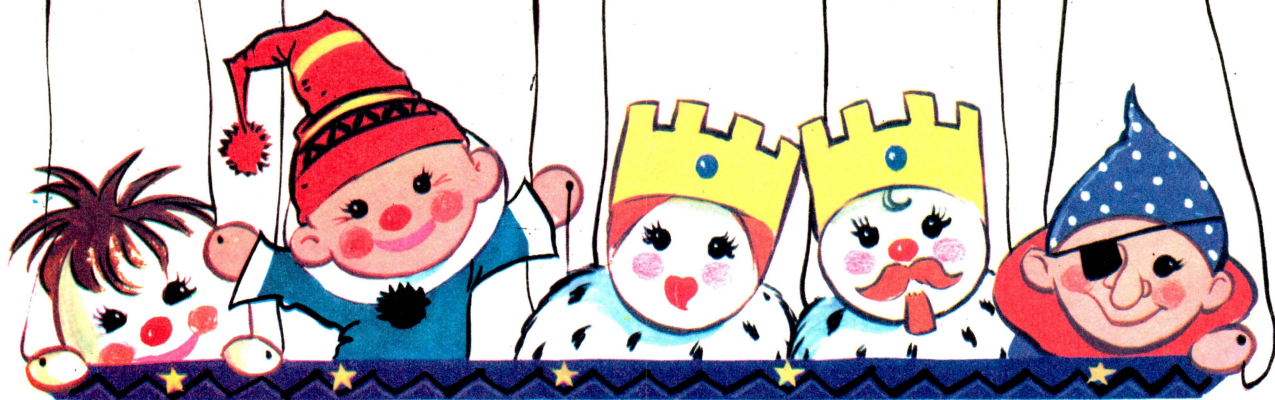

Ubrzo započne predstava. Lutke se počeše kretati s jednog na drugi kraj pozornice. Pojaviše se kralj i kraljica. U svečanoj odori sjedili su na veličanstvenom baršunastom prijestolju, sa zlatnom krunom na glavi. Predstava je bila veoma zabavna i sve je protjecalo u najboljem redu dok kraljica nije ustala i krenula preko pozornice... U tom trenutku skočio je buldog na lutku-kraljicu i rastrgne je na komadiće. Bilo je užasno to gledati!

Vlasnik kazališta bijaše veoma tužan što je kraljica tako stradala. Bila je najljepša od svih lutaka, a bijesni pas joj je zubima otkinuo glavu. Kada su se gledaoci razišli Ivanov suputnik reče da može popraviti lutku ako je namaže čudesnom mašću, onom istom kojom je izliječio staricu. Čim ju je namazao, više se uopće nije primjećivalo gdje ju je pas za-

grizao. Štoviše, nitko nije trebao povlačiti konce da bi se kretala. Lutka je postala živo biće. Mogla je plesati i hodati, što nije mogla nijedna druga lutka. Vlasnik kazališta lutaka bio je zapanjen i, nadasve, veoma zadovoljan.

Kad padne noć i nakon što se gosti povukoše na počinak, probudiše ih tužni uzdasi koji su dopirali iz kazališta. Ustadoše i krenuše za vlasnikom lutaka. Lutke su ležale na podu, na gomili, i bolno uzdisale, a staklene oči bile su im otvorene. Željele su da ih se namaže istom mašću kojom je izliječena kraljica... I kralj i vojnici željeli su da se mogu sami kretati. I sama kraljica je kleknula, nudila im svoju zlatnu krunu i molila:

— Dat ću vam krunu ako moga muža i moje podanike namažete istom mašću!

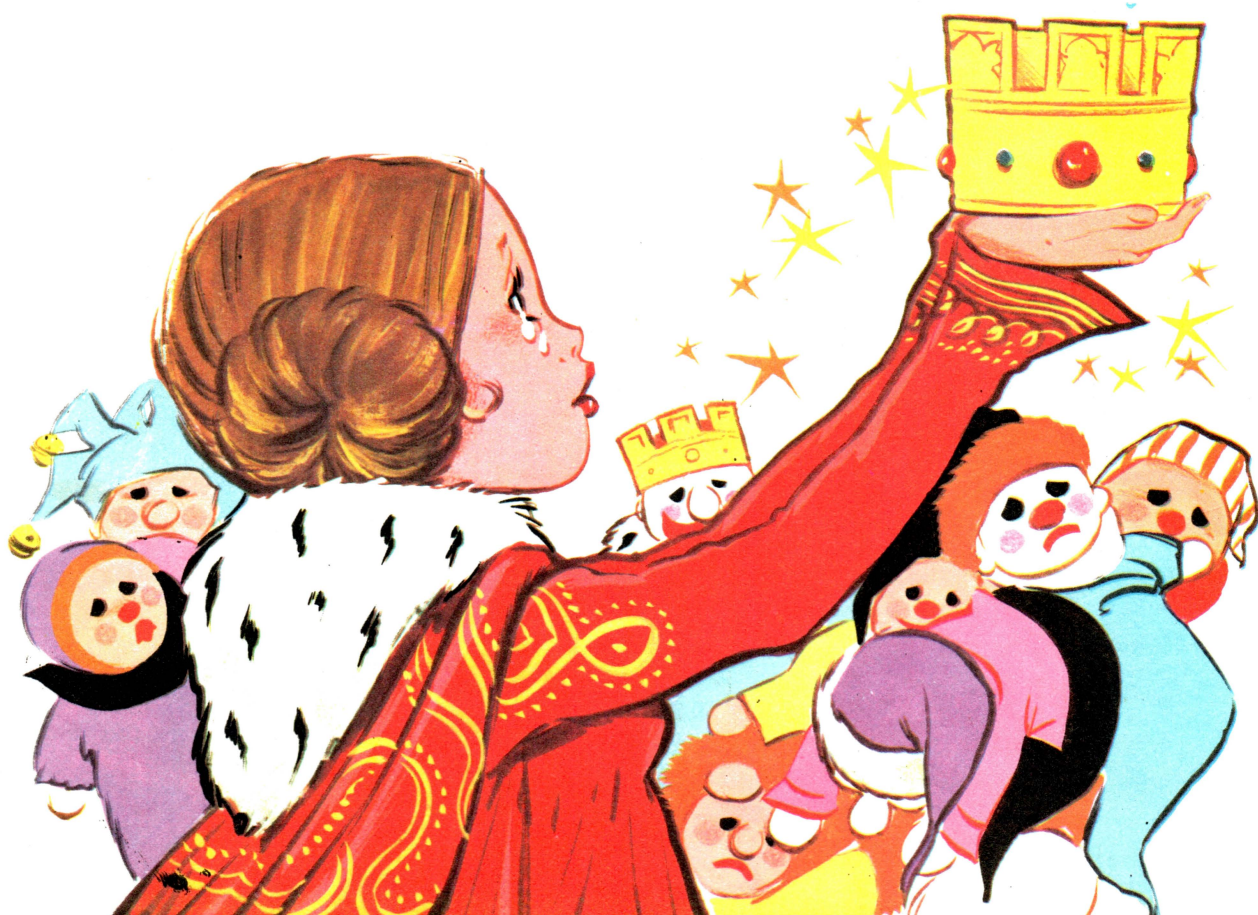
Vlasnik kazališta ponudio je Ivanovu suputniku utržak od jedne večernje predstave, samo da čudesnom mašću namaže pet-šest najljepših lutaka. Međutim, ovaj je zauzvrat zatražio sablju koju je čovjek nosio za pasom. Zatim namaza šest lutaka koje odmah zaplešu. Pokreti su im bili tako ljupki da djevojke ko-

je su promatrale predstavu nisu mogle odoljeti iskušenju da i one ne zaplešu. Svi su plesali: konobar, konobarica, kočijaš, kuharica, gosti, lopata za ugljen, žarač... Te noći je bilo veoma veselo!

Sljedećeg jutra Ivan i njegov suputnik popeše se na vrh planine. S te visine tornjevi crkve doimali su se kao točkice u magli. U daljini su se nazirala mjesta u kojima dotad nisu bili i čule se trube lovaca u dolini. Zrak je bio čist i sunce je toplo sijalo. Sve je bilo toliko lijepo da se suze radosnice pojaviše u Ivanovim očima i iz njegovih usta se začu pjesma.

I njegov suputnik je promatrao prelijepi krajolik. Uto se začu pjesma iznad njih. Bila je to lijepa pjesma bijelog labuda, koji

je klizio zrakom. Labuđi pjev je postajao sve slabiji, ptici odjednom klonu glava i ona pade na zemlju pa umre pred njihovim nogama.

— Krila su joj prelijepa — reče suputnik. — Velika su i bijela, zacijelo mnogo vrijede, pa ću joj ih odrezati.

I začas odreza labudu krila.

Prelazili su preko planina, išli od mjesta do mjesta i tako stigoše u velik grad u kojem su se tornjevi sjajili kao da su od srebra. U središtu grada nalazila se prekrasna kraljevska palača, prelijepi mramorni dvorac optočen zlatom.

Ivan i njegov suputnik zaustaviše se u nekom prenoćištu da se malo dotjeraju i odmore prije šetnje ulicama toga bajnoga grada. Željeli su da lijepo izgledaju. Dok su se odmarali, vlasnik prenoćišta je pričao o tome kako je kralj izvanredno dobar čovjek, kako nikome nije nikada naudio a kako ima kćerku toliku zlu da se to ne može ni opisati. Prelijepa je, ali nemilosrdna i okrutna, i zbog nje su izgubili živote mnogi prinčevi. Postavila je tri uvjeta koja moraju ispuniti udvarači kako bi zadobili njenu ruku: trebalo je da odgovore na tri njena pitanja. Čovjek koji na njih odgovori, postat će kralj i nasljednik golema imanja koje pripada princezinom ocu. No, ako ne uspije odgovoriti na prvo pitanje, princeza ima pravo da mu odrubi glavu ili da ga objesi na drvo. Tako okrutno bijaše to lijepo stvorenje.

Stari kralj, princezin otac, očajavao je zbog zloće svoje kćerke. Ali nije mogao učiniti ništa da bi je spriječio pošto joj je obećao da će joj dopustiti da izabere muža na način koji sama izabere. On i njegovi podanici ježili bi se od bola uvijek

kada bi stizao novi prosac, jer se znalo da će umrijeti. Pokušavali su ga nagovoriti da odustane od svoje nakane.

Tih je dana u dvoru vladao bol i mnogi dvorjani su očekivali ne bi li se barem čudom mogla promijeniti princezina ćud. I sam kralj i svi njegovi vojnici povazdan su se nadali da će se desiti čudo i da će princeza postati dobra.

— Princezu bi trebalo dobro istući — reče Ivan. — Da sam joj ja otac, to bih i učinio.

U tom trenutku ulicom se začuše povici. Prolazila je princeza sa svojom svitom. Jahala je na bijelom konju ukrašenom briljantima i rubinima. Imala je haljinu od suhoga zla-

ta, a zlatna je bila i kruna što je krasila njenu glavu. Preljepi je ogrtač, poput sjajnih leptirovih krila lepršao na njenim ramenima i činio je veličanstvenom. Pratilo ju je dvanaest djevojaka u bijelim haljinama i na konjima crnim poput ugljena, a svaka je nosila zlatni tulipan u ruci. Pratlja je bila prelijepa, ali je princeza bila ljepša od sve te ljepote koja ju je pratila.

Kada je Ivan ugleda srce mu zaigra, a lice se zarumenje. Princeza je bila djevojka iz sna, koji je sanjao one noći kada mu je umro otac! Toliko mu se dopala da se zaljubio u nju čim ju je ugledao.

— Nije moguće da je toliko zla! — uzviknu. — Ne može imati tako okrutnu dušu kao što se priča! Pošto ne moram biti princ da bih je mogao zaprositi, još danas ću otići u dvorac.

Svi su nastojali da ga odvrata od te nakane, da ne bi završio kao i ostali prosci. To isto je pokušavao i njegov suputnik, ali ništa nije moglo promijeniti Ivanovu odluku, jer je on osjećao da će uspjeti. Uredi se, očeslja kosu, očetka staro odijelo, ulašti trošne cipele i, zatim, veselo krenu u dvorac.

Stari kralj ga ljubazno dočeka. Imao je lijepu odjeću, na glavi mu se sjala zlatna kruna a u rukama je držao kraljevsko žezlo i zlatnu jabuku.

— Pričekaj — reče kralj, pa stavi jabuku pod ruku da bi se mogao rukovati s njim.

Međutim, čim je saznao što je posjetilac naumio, nestade radosti i suze skliznuše niz njegove kraljevske obraze. Kako se rastužio jadni kralj!

— Okani se toga, ili ćeš završiti kao i prethodni prosci — savjetovao ga je. — Pokazat ću ti nešto poslije čega ćeš promijeniti odluku.

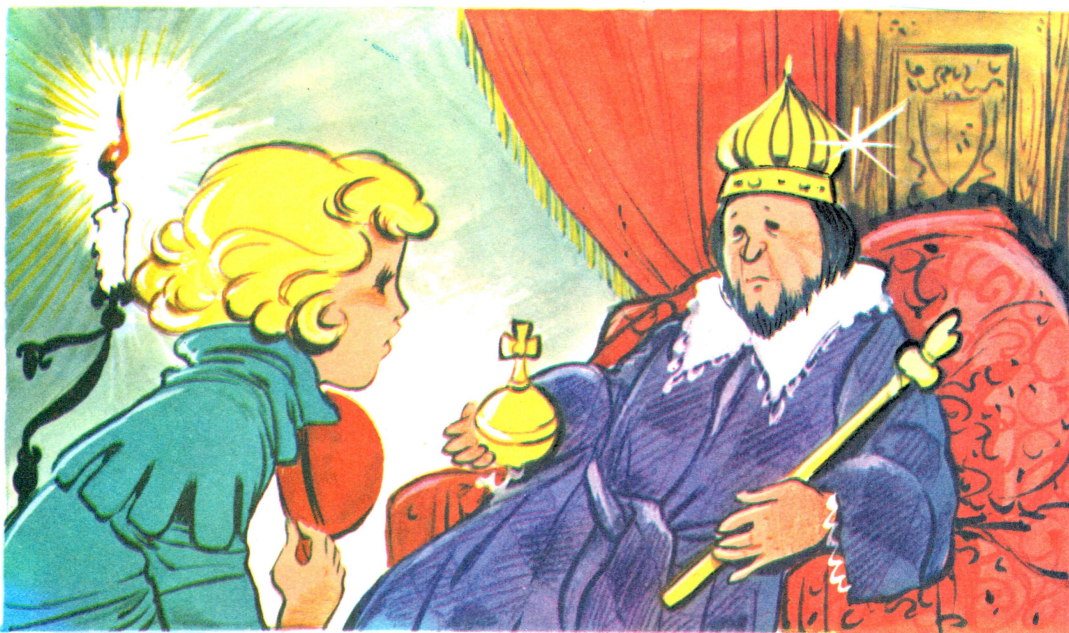
I kralj odvede Ivana do princezina vrta. Kakve grozote je vidio u tom vrtu! Tamo nije bilo ni cvijeća, ni bršljana, ni

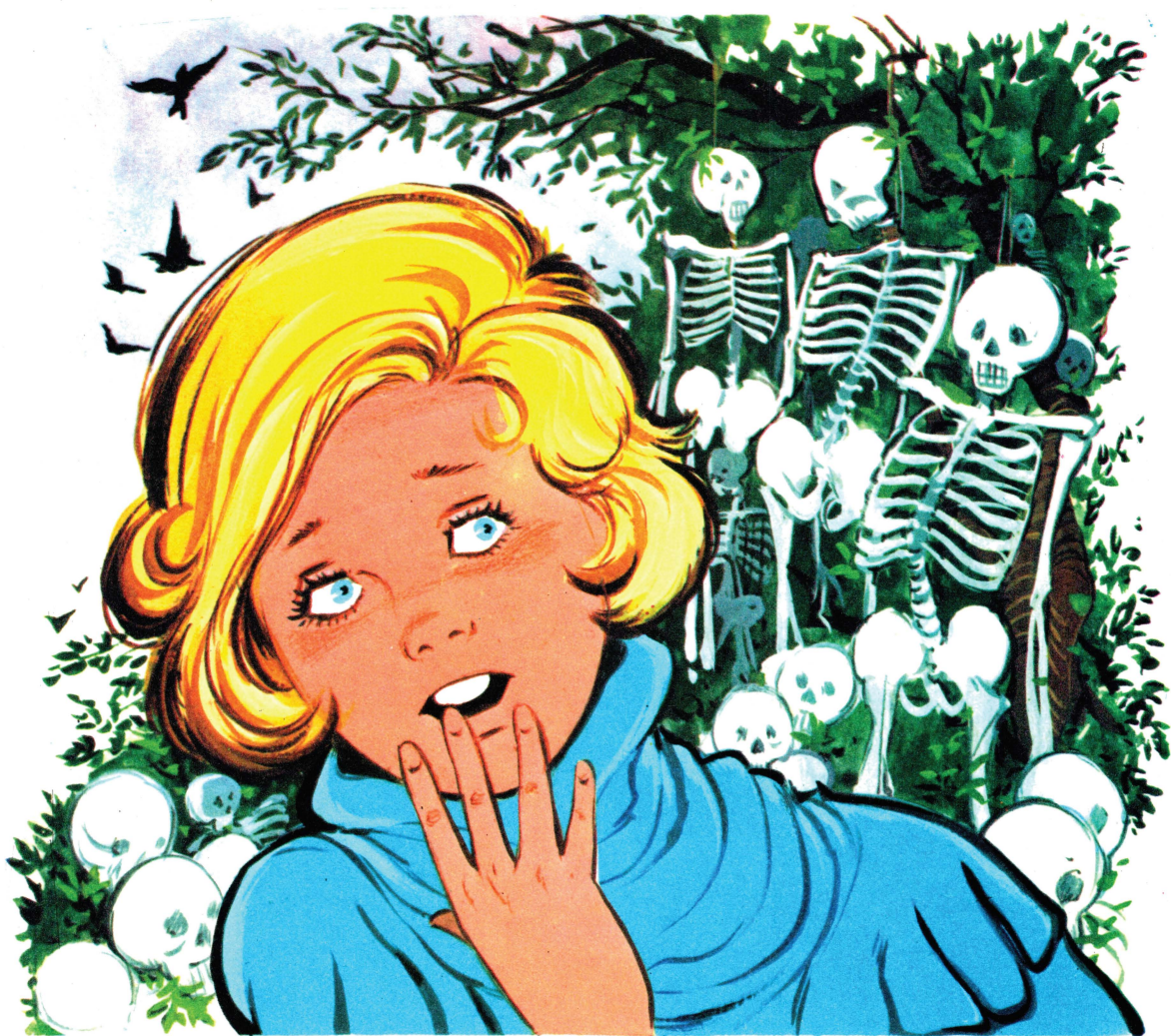
plodova na stablima. Umjesto toga tu su bila beživotna tijela mnogih prosaca. Ni ptice nisu imale hrabrosti da tu pjevaju svoje pjesmice!

No, ni strašni prizor koji je upravo vidio nije promijenio Ivanovu odluku. Bio je zaljubljen u princezu i vjerovao je da će ljubav pobijediti.

U tom trenutku u vrt uđe princeza sa svojom svitom. Kralj i Ivan je pozdraviše. Bila je prekrasna. Sjaha i ljubazno pruži mladiću ruku. Ne može biti tako zla kao što se priča! Mladićevo srce je zaigralo jače nego ikada. Zatim se sve troje uputiše u jednu dvoranu u kojoj ih paževi poslužiše različitim vrstama bombona i ostalih slatkiša. Dogovorili su se da Ivan u dvorac dođe sutradan ujutro kada se skupe suci i sav-

jetnici, koji će prosuditi da li je prvi odgovor točan. Ako bude točan, postavit će mu i drugo pitanje, a zatim treće. No, još nitko nije uspio odgovoriti na prvo pitanje.

Ivan se nije uplašio onoga što ga je čekalo. Mislio je samo o prelijepoj princezi, o svojoj ljubavi prema njoj i o želji da pobijedi. Bio je zadovoljan, i putem do prenoćišta skakutao je i plesao. U prenoćištu je ispričao svome suputniku da je princeza bila ljubazna i da jedva čeka sutrašnji dan kada će mu postaviti pitanje. No, njegov suputnik nije tako mislio.

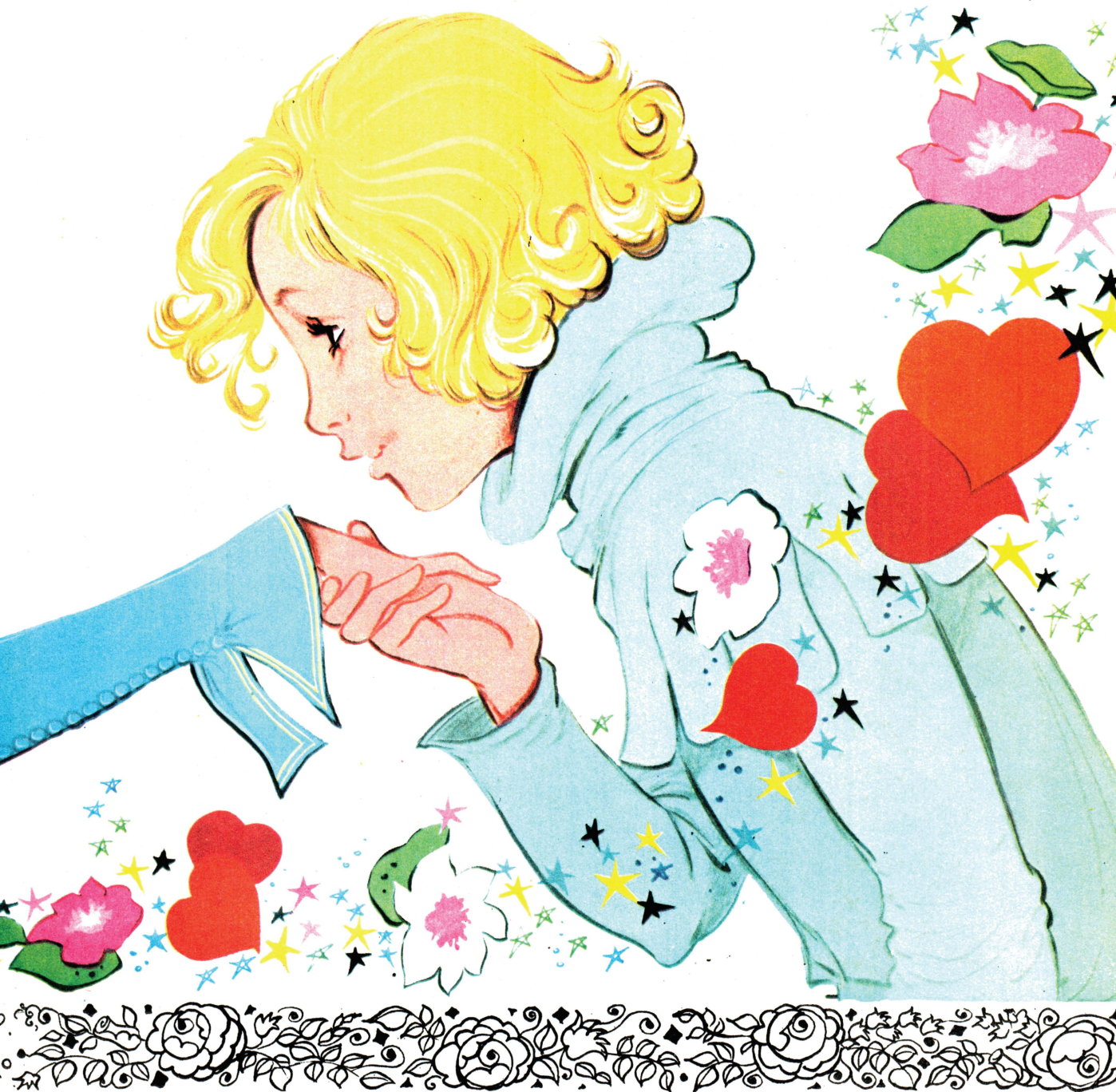

— Mnogo sam te zavolio — reče — a sada znam da
ću te izgubiti. Možda je ovo posljednja noć koju provodimo
zajedno, jadni moj Ivane. Pokušajmo biti veseli.

Cijeli grad je saznao da je Ivan odlučio da zaprosi princezinu ruku i svi stanovnici su bili tužni zbog toga. U kazalištu su odgođene predstave, u izloge slastičarnica stavljene su crne marame, a kralj je plakao, tužan zbog mladića.

Kad pade mrak, Ivanov suputnik pripremi veliki vrč punča i odnese ga momku da ga ispije u princezino zdravlje. Čim je Ivan popio dvije čaše toga pića, osjetio je da mu se oči sklapaju i on zaspao na stolu. Suputnik ga je odnio u sobu i smjestio u krevet. Sačekao je da se što više smrači. Izvadio je labudova krila i vrlo pažljivo ih privezao na svoja leđa, zatim je uzeo jednu od najdužih šiba koje mu je dala starica kojoj je izliječio nogu i on je krenuo prema prozoru. Širom ga je otvorio i poletio iznad grada. Odletio je u dvorac i sletio na balkon princezine sobe.

Tišinu grada su narušila tri udarca zvona. Za četvrt sata bit će ponoć. Princeza, u velikom bijelom ogrtaču, izletje kroz prozor, šireći svoja velika crna krila, preleti grad i odleti u visoku planinu. Ivanov suputnik se pretvorio u nevidljiva čovjeka da bi mogao slijediti princezu i da je, kad je stigne, snažno išiba granom koju je nosio. Na vjetru je vijorio princezin ogrtač poput brodskog jedra, a mjesec je obasjavao. Od svakog udarca šibom krv bi procurila iz njene kože.

— Kako boli! Kako boli! — mrmljala je princeza pri svakom udarcu.

Konačno princeza doleti do planine. Zadobi još jedan udarac. Vrh planine odjednom se otvori uz strašnu grmljavi-

nu. Ona uđe kroz pukotinu, a suputnik ju je neprimjetno dalje pratio. Prodoše velikim hodnikom čiji su zidovi blještali jer su bili nastanjeni svjetlećim paukovima, koji su sjali poput plamena. Tako stigoše do prostorije koja je bila od srebra i zlata. U njoj je veliko cvijeće, slično suncokretu, stajalo na zidovima. Stabljike toga cvijeća bile su zapravo zmije, a sam cvijet vatra koja je sukljala iz njihovih usta. Velike krijesnice i slijepi miševi prekrivali su tavanicu, mahali svojim krilima i doimali se zastrašujuće.

U sredini dvorane stajalo je prijestolje, koje su pridržavala četiri konjska kostura, u kojima su crveni pauci ispleli mrežu. Prijestolje je bilo od bijela stakla, a jastuk od miševa koji su se držali za rep. Ružičasta paukova mreža sa sjajnim zelenim mušicama bila je naslon. Na prijestolju je sjedila sta-

ra neman, na glavi je imala krunu, a u ruci žezlo.

Čudovište poljubi princezu u čelo, povede je do prelijepa prijestolja i posjedne je pored sebe. Zatim započne koncert. Golemi skakavci svirali su harmonike, a sova je udarala u svoj trbuh, kao u bubanj. Patuljci su plesali i trčkarakali po sali. Ivanov suputnik je sve ovo promatrao sa svog mjesta, a sjedio je odmah iza prijestolja, tako da je mogao čuti sve što su govorili.

Stigli su zatim i dvorjani, u obliku drški od metle, s glavicom kupusa umjesto glave, jer ih je čudovište začaralo svojom magičnom moći. U lijepim vezenim tunikama marširali su u povorci.

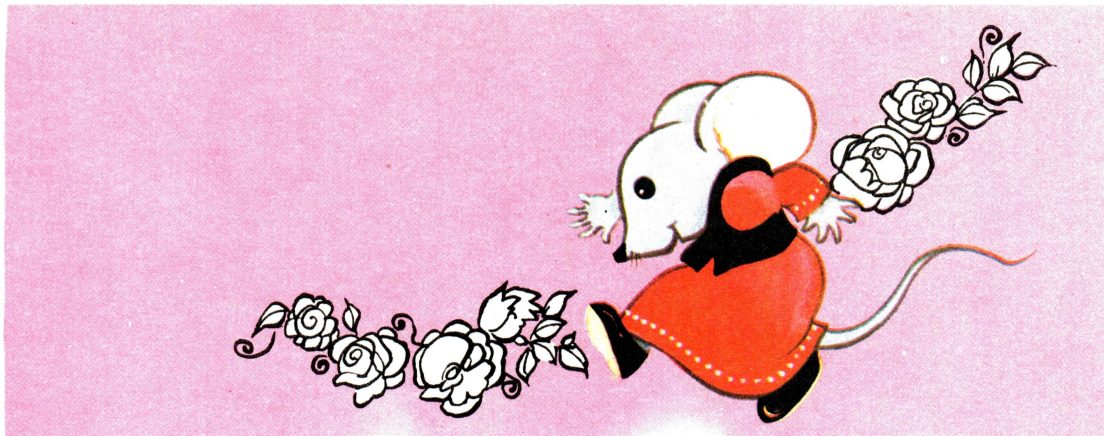
Pošto su čudovište i princeza malo otplesali, princeza ga zamoli da je posavjetuje kakvo pitanje da postavi svom sutrašnjem proscu.

— Moraš smisliti nešto vrlo jednostavno — posavjetovalo ju je čudovište. — Na primjer, smisli neko pitanje o svojim cipelama i upitaj ga na što si mislila. Vidjet ćeš, neće pogoditi.

Princeza mu obeća da će tako i postupiti. Čudovište otvori ponovo planinu i princeza izleti. Letjela je prema dvorcu, a suputnik ju je opet pratio i šibao dok je ona jecala i letjela što je brže mogla da bi izbjegla batine. Kada je kroz prozor uletjela u svoju spavaonicu, suputnik se vrati u prenoćište, skinu krila i legne. Ivan je još spavao.

Kad se probudiše sljedećeg jutra suputnik reče Ivanu da je sanjao nešto vrlo čudno o princezi i njenoj cipeli i zamoli ga da to ne zaboravi kad bude u dvorcu. Tako čudan

san zacijelo nešto znači. Da, trebalo bi da Ivan na postavljeno pitanje odgovori princezi: cipela.

— Možda je to pravi odgovor — odvrati Ivan. — Ti si to noćas sanjao, a ja vjerujem da ću imati sreće i dati valjan odgovor.

U svakom slučaju Ivan se morao oprostiti od svoga prijatelja, jer ukoliko ne bude točno odgovorio, više se nikada neće vidjeti. Tužno se oprostiše, i Ivan krenu prema dvorcu.

Dvorana u kojoj se trebao održati sastanak bila je puna ljudi. Suci su sjedili u svojim naslonjačima, glave naslonjene na jastuke. Kralj je sjedio u sredini, jedva se suzdržavajući da ne zaplače. Uđe princeza, ljepša i zanosnija nego ikada prije. Ljubazno pozdravi Ivana i pruži mu ruku. Pogled joj je bio blag dok je postavljala pitanje. Kad je čula riječ — cipela, koju je izgovorio Ivan, problijedjela je poput voštanice, a tijelo joj zadrhtalo. No, ništa nije mogla učiniti. Ivan je pogodio ono što je ona mislila.

Stari kralj se mnogo obradovao, čak je zaboravio na svoje dostojanstvo i poskočio pred svima. Ljudi su zapljeskali od sreće.

I suputnik se mnogo obradovao kada je saznao što se desilo, a Ivan je bio izvan sebe od sreće što je baš on odgovorio na princezino pitanje.

Kad je zanoćalo, ponovilo se sve što se desilo i prethodne noći. Ivan legne, a čim zaspao, njegov suputnik odletje za princezom. Udarao ju je jače nego prošli put, jer je sada nosio dvije šibe. Čuo je sve o čemu se ondje razgovaralo, i to je sljedećeg jutra kazao Ivanu ali pod izgovorom da je to sanjao. Ovoga puta je na postavljeno pitanje trebalo odgovoriti — rukavica.

Cijeli dvor se veselio, također i sam kralj, kada je Ivan točno odgovorio na drugo pitanje. Radost je ispunila palaču i u prisutnima je bilo više nade nego prvi put. Samo se princeza onesvijestila, ne prozborivši niti jednu jedinu riječ. No, Ivan je trebao odgovoriti i na treće pitanje. Ako uspije, oženit će se tim lijepim stvorenjem, a ako ne uspije, umrijet će i njegove nježne plave oči bit će predate čudovištu.

Uoči odlučujućeg dana, Ivan je rano otišao u svoju sobu i ubrzo zaspao. Međutim, njegov se suputnik nije mogao odmarati poput njega: predstojao mu je zadatak koji je morao obaviti. Učvrstio je krila na leđa, uzeo sablju koju mu je dao vlasnik kazališta i tri šibe. Zatim je odletio do dvorca i pričekao.

Bilo je tako mračno da se ništa nije vidjelo. Puhao je olujni vjetar, nosio je krovove s kuća i drveće lomio poput trske, a na nebu su se neprekidno smjenjivali munje i gro-

movi. Otvori se prozor, izletje princeza, blijeda poput mrtva-
ca, i poletje prema planini. Suputnik ju je pratio i udario,
ovoga puta trima šibama, tako da su kapljice njene krvi ka-
pale na zemlju.

— Kakvo grozno nevrijeme! — žalila se princeza kada
je stigla kod čudovišta.

Potom mu ispriča kako je Ivan opet pogodio odgovor,
a ukoliko odgovori i na treće pitanje, sve će propasti. Morat
će se udati za njega i više neće moći dolaziti u začaranu pla-
ninu.

— Ne boj se — reče čudovište. — Ovaj put neće moći
pogoditi na što misliš, osim ako ne postoji neki čarobnjak či-
ja moć je veća od moje. No, hajde da se sad malo zabavimo.

Čudovište uze princezu za ruku i zaplesaše sa svim
patuljcima, koji su se nalazili u dvorani. Vatreno cvijeće je
bacalo iskrice, a njegove stabljike izgledale su poput ognja.

Crveni su pauci veselo trčkarali po zidovima, cvrčanje

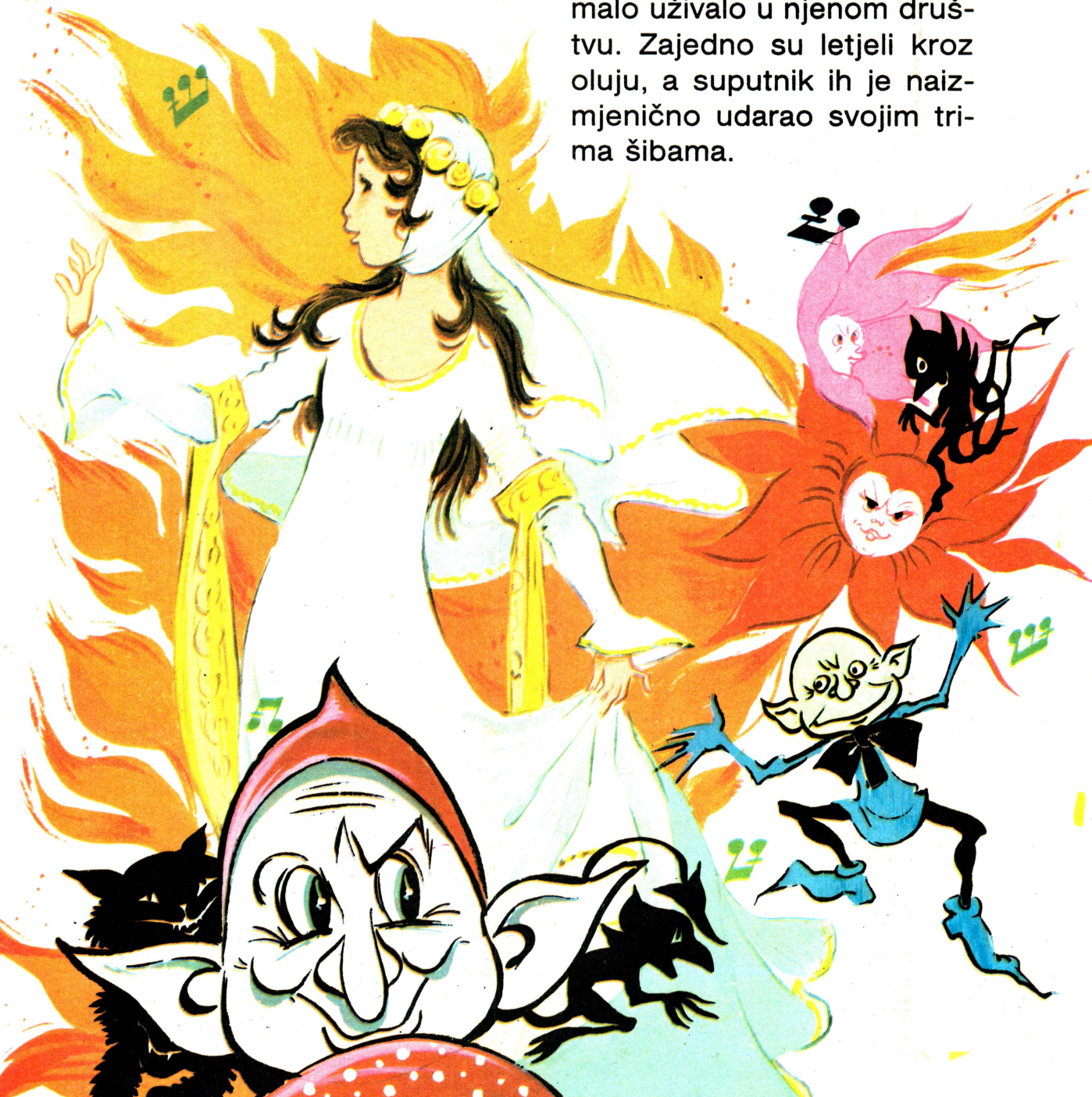

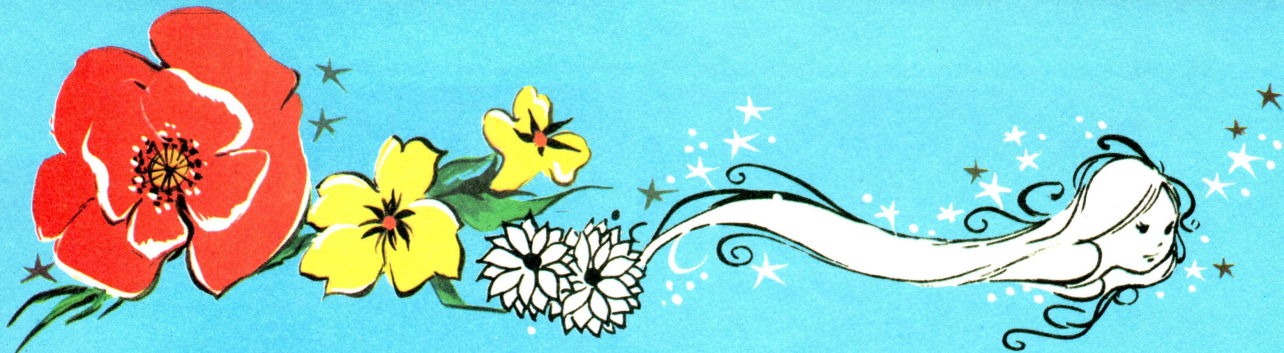
cvrčka se pridružilo udarcima bubnja na kojem je svirala sova i zvucima harmonike koju su svirali crni skakavci. Koncert je bio veoma uspješan, a ples veseo.

Kada se princeza morala vratiti u dvorac, kako njeno odsustvo ne bi bilo primijećeno, čudovište reče da će je otpratiti kako bi još malo uživalo u njenom društvu. Zajedno su letjeli kroz oluju, a suputnik ih je naizmjenično udarao svojim tri-
ma šibama.

— Grozna li grāda! — mislili su oni dok su dobivali batine. I tako doletješe do prozora dvorca.

— Misli na moju glavu — šapnulo je čudovište princezi na uho.

Međutim, suputnik je čuo što je rekla zvijer, i kada je princeza ušla u svoju spavaonicu, sklonio se, kako bi strašno čudovište prošlo kraj njega. Tad ga ščepa za glavu i odsiječe mu je jednim zamahom sablje, a potom mu baci tijelo u more. Oprao je odsječenu glavu i uvio je u svilenu maramu. Na vrijeme se vratio u prenoćište, legao i zaspao.

Sljedećeg jutra preda zamotuljak Ivanu, i zamoli ga da ga ne otvara sve dok ga princeza ne upita na što ona misli.

Dvorana u dvorcu ovoga je puta bila punija nego ikada ranije, i ljudi su se morali stiskati kao rotkvice u svežnju. Članovi savjeta zauzeli su svoja mjesta, stavili meke jastuke pod glave, a stari kralj se odjenuo veoma otmjeno: bio je u novoj odori i nosio je netom ulaštenu krunu i žezlo. Međutim, princeza je bila u crnini, blijeda poput mrtvaca, i činilo se da je krenula na pogreb.

— Na što mislim? — upita Ivana.

On razveza maramu i u svili se pojavi ružna glava čudovišta. Svi su se prestrašili, a i sam Ivan se naježio od te gro-

zote. Princeza se ukočila, nijema i nepokretna, poput kipa koji ne može prozboriti ni riječ. Potom ustade sa stolice, pruži Ivanu ruku i reče mu uz dubok uzdah:

— Pošto si pogodio, moj si gospodar i muž. Vjenčat ćemo se danas poslije podne.

— Krasno! Kakva radost! — uzviknu oduševljeno kralj.

— Neka bude kao što ona reče!

Ljudi su se smijali, pljeskali i uzvikivali:

— Živio!

Čuvar je trčao ulicama i veselo svirao. Zvona su zvonila, a iz izloga nestadoše crne marame kojima su bili prekriveni kolači. Gradom zavlada radost. Pekli su se volovi, patke i purani, i to nasred trga, kako bi svi ljudi mogli jesti. Najbolje vino je teklo iz izvora, a u slastičarnicama su se poklanjali kolači sa šlagom svakome tko bi ušao.

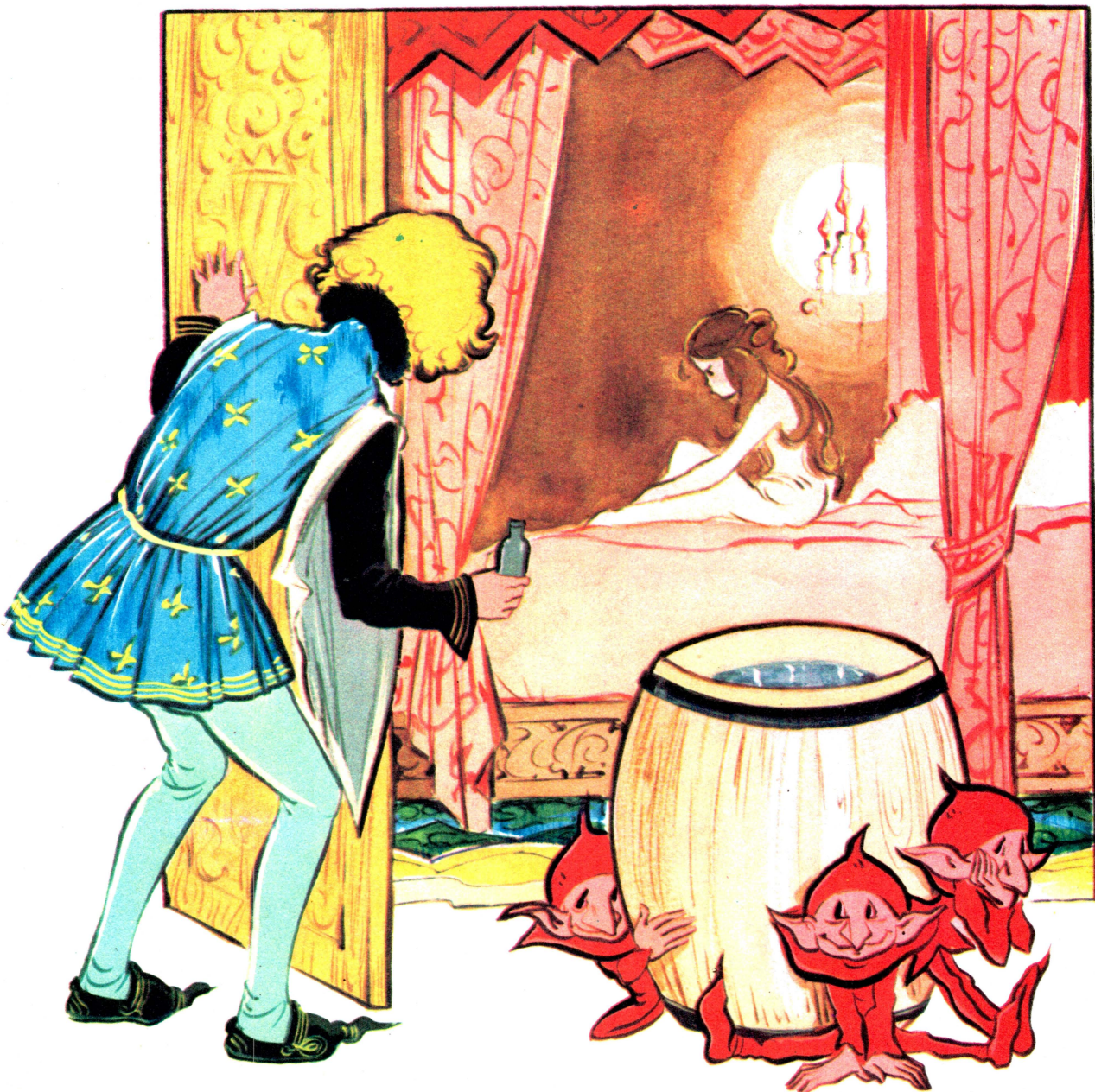
Uvečer je cijeli grad bio osvijetljen, a uokolo su odzvanjali plotuni iz topova. U dvoru se jelo i pilo, nazdravljalo i plesalo. I na ulici su plesali mladići i djevojke, a svugdje se čula pjesma.

Sad se vidi, sad se zna
da djevojkama smijeh
i ples prija,
dok bubanj zavija.
Hajde, okret djevojko,
cupni i poskoči,
cipelice rastoči.

Ali, princeza nije voljela Ivana, jer je još uvijek bila za-
čarana. Ivanov suputnik je mislio na to, i dao je svom drugu
tri pera iz labudova krila i bočicu s nekom tekućinom. Savje-

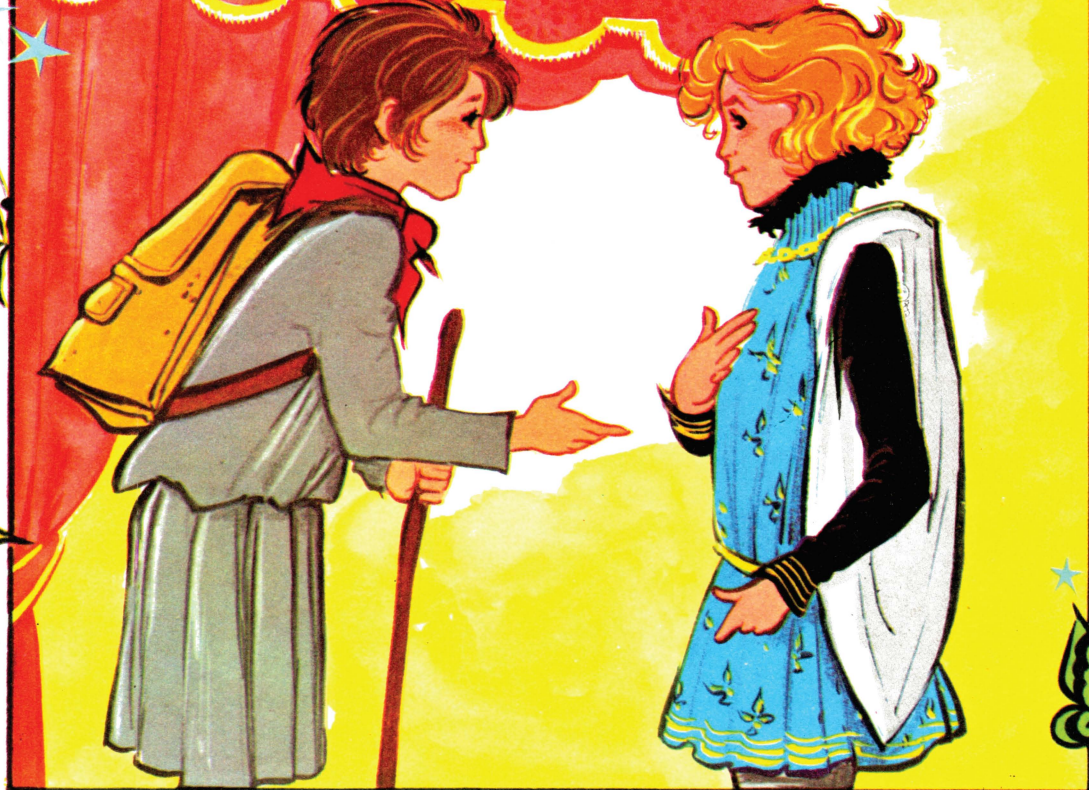

tovalo ga je da stavi pored kreveta veću posudu vode, a u nju ta tri pera i nekoliko kapljica tekućine. Morao je gurnuti princezu u posudu punu vode, a potom je tri puta zaroniti da njena začaranost prestane. To je jedini način da ga princeza zavoli.

Ivan je učinio sve što mu je rekao njegov prijatelj. Princeza je vikala i batrgala se. Dok ju je Ivan zaranjao u vodu, pretvorila se u crnog labuda, a oči su joj zaiskrile. Kada ju je zaronio drugi put, pretvorila se u bijelog labuda. Ivan je treći put zaronio pticu u vodu. U tom trenutku labud se pretvori u lijepu djevojku, ljepšu nego prije, jer su sada njene oči zračile nježnošću. Gotovo plaćući, ona zahvali Ivanu što ju je izbavio od zle čarolije, koja ju je sprečavala da ga voli.

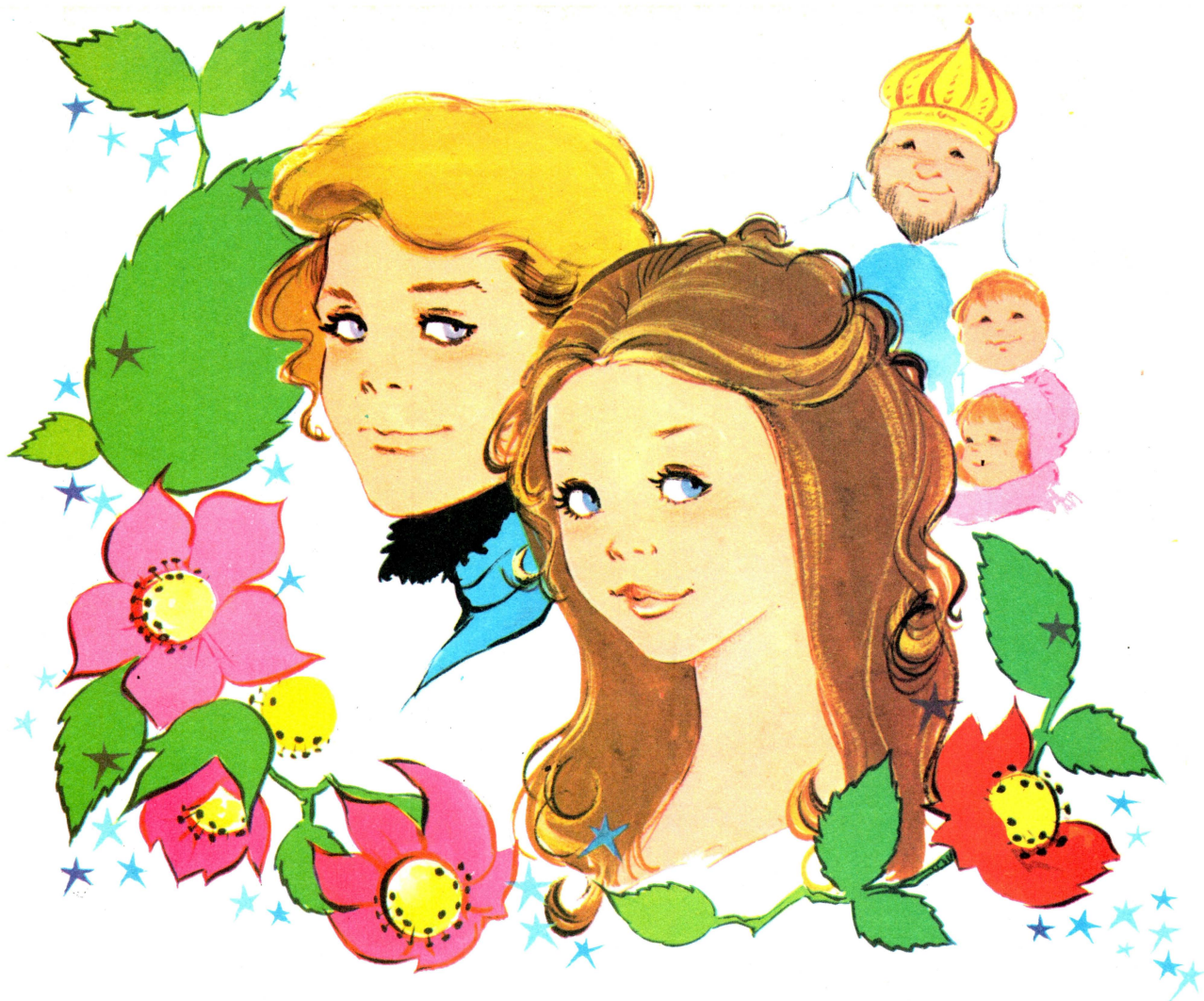

Sutradan dođe kralj u pratnji cijelog dvora i čestitanje i radost potrajaše cijeli dan. Posljednji je stigao Ivanov suputnik. Nosio je štap i naprtnjaču na leđima, kao da se spremio na dalek put. Ivan ga zagrlji, jer su toliko toga prošli zajedno, i reče mu da ih ne može napustiti, jer je upravo on zaslužan za njegovu sreću. No, suputnik ga ganuto pogleda, odmahnu glavom i reče mu nježnim glasom:

— Ne mogu ostati. Nemam više slobodnog vremena. Morao sam ti pomoći, i to sam učinio. Sjećaš li se onog pokojnika koji je samo zahvaljujući tebi mogao u miru počivati. Ja sam taj pokojnik.

Rekavši to iščezne kao da je samo postojao u snu. Svadba je trajala cijeli mjesec. Ivan i princeza bili su veoma sretni, jer su se mnogo zavoljeli. Stari kralj je bio zado-

voljan i živio je dugo okružen svojim unucima. I podanici su
takođe živjeli sretno i zadovoljno. Jednoga dana Ivan je po-
stao mudri vladar cijeloga kraljevstva.

CAREV KONJ

Carev konj bio je lijepa životinja vitkih nogu, pametnih očiju, duge i svilenkaste grive koja mu je prekrivala vrat. Nosio je svog gazdu po ratištima, kroz prašinu i gromoglasno fijukanje metaka. Grizao je, udarao kopitima i skakao na neprijateljske konje dok su se oni valjali po zemlji. Veoma hrabro se borio i tako spašavao zlatnu i briljantnu carevu krunu. Spašavao je i carev život, koji je bio mnogo vredniji od veličanstvene krune. Zbog svega toga je vladar naredio da se životinji stave zlatne potkovice. Kovač tako i postupi.

Jednoga dana dođe kod kovača muha koja je živjela u carevoj štali.

— Sada je na mene red — reče. — Mala sam, ali to nije važno.

Ispruži svoje duge noge.

— Što ti zapravo hoćeš? — upita kovač.

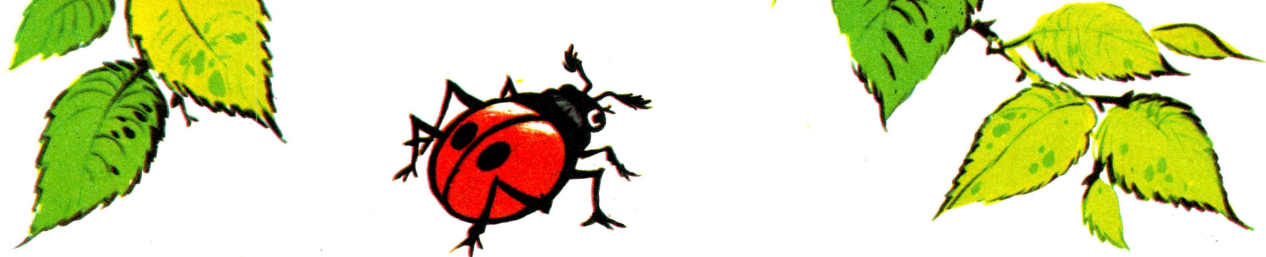
— Hoću da i meni staviš zlatne potkovice — odgovori muha. — Zar ja ne vrijedim koliko i ona velika životinja koju svi paze i maze? I ja živim u carevoj štali.

— Izgleda da nisi baš pri sebi — odgovori kovač. — Ti hoćeš da ti stavim zlatne potkovice. Znaš li uopće kako ih je konj zaslužio?

— Znam samo jedno: za mene je ovo uvreda. Odlazim odavde — odgovori muha.

Tako muha ode iz kovačnice. Kratko je letjela i odjednom stiže u rascvjetani vrt koji je mirisao na jasmin i ružu.

— Baš je lijepo ovdje.

— Lijepo je, zar ne? — upita je jedna bubamara.

— Navikla sam ja na ljepše — odgovori muha.

I ode u sjenu suncokreta u kojoj je plazila jedna gusjenica.

— Baš je lijep ovaj svijet! — reče gusjenica muhi. Sve je tako divno, a kada jednoga dana umrem, probudit ću se pretvorena u leptira.

— I to ti je nešto! — odgovori muha. — K'o da mi ne letimo isto kao i leptiri... Dobro, nećemo se svađati! Ja živim u carevoj štali, a tamo ni konj njegove visosti, koji naravno nosi moje stare zlatne potkovice, ne može ni sanjati da leti... Letjeti! Letjeti! To je prava stvar...

Muha poletje, zatim se zaustavi na sjajnoj i zelenoj vlati trave. Tamo je usnula. Odjednom je probudi žubor vode. Strašan pljusak! Ne može se letjeti po ovakvoj kiši. Tu se šćućuri sve dok ne prestade kišiti i jedva se osuši, jer je pokisla do kože. Zatim primijeti nešto bijelo pored sebe. Bilo je to rublje koje je neka seljanka prostrla na travu da se suši. Priđe i šćućuri se u nabor mokre plahte. Naravno, nije bilo toplo kao u štalskom gnojivu, ali, kako nema ništa bolje... Tu provede cijelu noć.

Kiša je i dalje padala. Sljedećeg jutra muha se probudi veoma ljuta žaleći se na kišu i loše vrijeme.

Na plahti su stajale dvije žabe. Doimale su se veoma zadovoljno i veselo su razgovarale:

— Obožavam ovakvo vrijeme! A kako tek ovo platno zadržava vlagu! — uzviknu jedna žaba.

— Naravno. Baš bih voljela znati je li igdje na svijetu vrijeme ovako lijepo kao ovdje? — odgovori druga.

— Zar nikada niste bile u štali? — upita ih muha. — Tamo je najbolje. Tamo ja živim. Ima li u blizini neka staja u kojoj bi se osoba ugledna poput mene mogla prijatno osjećati?

No žabe, zadubljene u vlastiti razgovor, ili nisu shvatile ono što ih je muha upitala ili joj nisu željele odgovoriti.

— Nikada ne ponavljam pitanje — izjavi muha, pošto je već triput postavila isto pitanje, a žabe nisu odgovorile.

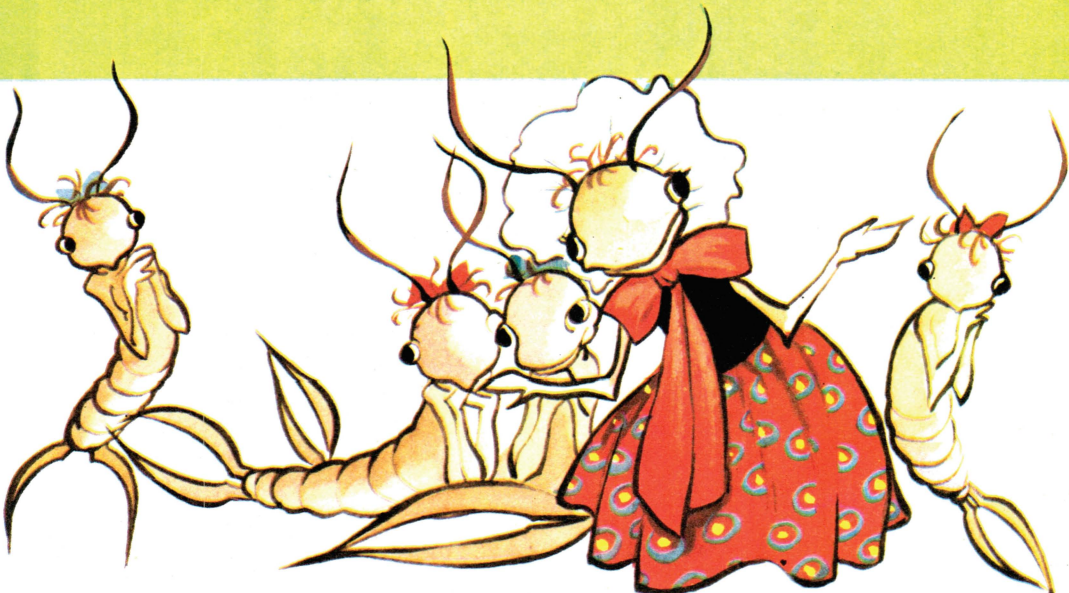
Zatim ode. Malo je hodala, pa naiđe na praznu posudu za cvijeće koja joj se učini dobrim skloništem. Tu je živjelo nekoliko obitelji škorpiona, kojima nije trebalo mnogo životnog prostora, ali im je bilo potrebno prijateljstvo i srdačnost. Majke su imale osobito naglašene majčinske osjećaje i ponosile se svojom dječicom, kao da su ona najljepša i najpametnija na cijelom svijetu.

Pričale su hvalisavo o nestašlucima i umiljatosti svakog djeteta. Za svaku majku škorpiona njeno je dijete bilo najспособnije, najljepše i najspremnije da uspije u životu.

— Zar nisam u pravu, gospođo muho? — upitala je jedna majka očekujući potvrđan odgovor tek pristigle gošće.

— Naravno, u pravu ste — odgovori muha — laskajući joj.

Zbog toga su je pozivali da uđe, kad je god bilo moguće proći ispod posude. Tada bi se cijele obitelji škorpiona skupljale oko nje. Majke su pričale nadugo i naširoko, a nestašna djeca se zabavljala tako što su muhu vukla za brkove kliještima na svom repu.

— Eto, sada moram ići — reče gošća. — Znate li, ima li ovdje u blizini gnojište?

— O, veoma je daleko? S druge strane jame — odgovori jedna majka škorpiona. Mislim da se ni jedno od moje djece ne bi usudilo poći na tako dalek put...

Muha krenu tamo. Stigla je u jamu u kojoj su živjele životinje njene vrste i one je pozvaše da uđe.

— Uđite, uđite, sigurno ste umorni od tako duga putovanja.

— Pa, jesam, umorna sam. Putovanje je bilo zamorno, a i dobila sam reumu u nožicama, jer sam spavala vani. Kako li je lijepo biti ponovo sa svojim!

— Bili ste na livadi? — upita najstarija muha.

— O, ne, bila sam mnogo dalje. Treba li da vam kažem da sam podrijetlom iz careve štale. U njoj sam rođena sa zlatnim potkovicama. Sada sam u tajnoj misiji za koju me je car osobno zadužio — izjavi muha, i tako ugodi vlastitoj taštini.

Muhu pozvaše da ostane među svojim i da tu stvori obitelj. Upoznaše je s neoženjenim mladićima.

— Nigdje ti neće biti bolje nego među svojim — rekoše joj.

I bijaše svadba, zakuska i slavlje. Sve to lijepo prođe.

No, poslije tri dana, nenavikla na obaveze, muha pomisli:

— Kako sam bila glupa i kako sam zavedena. Sada imam obitelj i obaveze. Moram pobjeći.

Tako i učini. Prijeđe jamu, i nakon kratka leta stiže do prozora staklenika, u koji uđe kroz razbijeno staklo, sleti na komad zemlje, pognojene prirodnim gnojivom, iz koga su rasle divne biljke.

— Ovo mjesto je divno! — uzviknu.

Muha ubrzo zaspala, a sanjala je mjesto u kome je nekada živjela: carev konj je umro, a lijepe zlatne potkovice su sada bile na njenim nogama, a uz to su joj obećali da će dobiti još dvije. Bijaše to prelijep san. Kada se probudi, izađe iz rupice i počne razgledavati svoju okolinu. Kako je bio prekrasan staklenik!

— Na ovako lijepom mjestu mora biti mojih rođaka. Potražiti ću ih i pokušat ću da nađem nekoga s kim se mogu družiti — pomisli zadovoljna muha.

Krenu na put i nastavi sanjati lijepe snove o smrti konja i o tome kako joj je suđeno da dobije zlatne potkovice. Od-

jednom je osjetila da je u nečijoj ruci. Uhvatio ju je mlađi vrtlarov sin. Vezao ju je koncem za štapić koji je stavio u staru drvenu cipelu i sve to spustio u bazen pun vode. Kako se uplašila! Bazen je bio velik i muha je mislila da je nasred oceana.

Cipela je plovila i uzburkala vodu, kao da je brodić, a kada bi se previše udaljila, dijete bi je rukom približavalo obali. Odjednom se dijete prestade igrati i prepusti brodić njegovoj sudbini. Struja ga je nosila sve dalje od obale, a muha je umirala od straha. Kako je bila vezana, nije mogla letjeti.

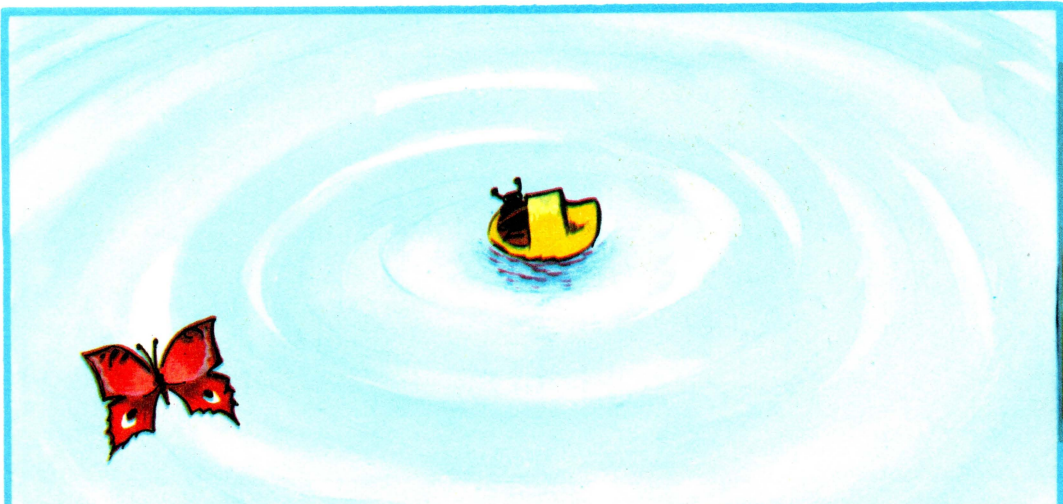
Priđe joj jedna muha.

— Baš je divno vrijeme — reče. — Mogu li se malo odmoriti i osunčati? Baš vam je lijep brodić!

— Zar ne vidiš da sam vezana? — potuži se muha. No, druga muha je ne sasluša nego odletje.

— Sada tek shvaćam koliko je svijet pokvaren — reče muha za sebe. — Ja sam čestito biće kome su nanesene sve moguće nepravde. Svi bi me htjeli iskoristiti, a carev konj ima zlatne potkovice. Kakva nepravda! Samo kad bih imala zlatne potkovice, bila bih ponos careve štale i moja bi sudbina bila drugačija.

Brod, u kome su bile dvije djevojke, približavao se cipeli.

— Pogledajte, plovi neka cipela! — uzviknu jedna od djevojaka.

— A u njoj je vezana neka životinjica — reče druga. Uzeše cipelu i prerezaše konac kojim je bila vezana muha, a kad stigoše do obale, spustiše je na travu.

— Leti ako možeš! — reče djevojka. — Sloboda je najljepša stvar na svijetu.

Uz veliki napor muha odletje prema otvorenom prozoru obližnje zgrade. Pade na predivnu grivu nježne dlake: na grivu careva konja. Vratila se u svoj stari dom. Čvrsto se uhvati za nježnu dlaku i zatim reče:

— Na carevom konju sam! Ja sam konjanik...! Predivne li misli! Konačno, evo pravde. Sad tek shvaćam zašto su konju stavili zlatne potkovice... Jasno, da bih ja mogla da ga jašem.

Tako muha bijaše zadovoljna. Svijet i nije tako loš, niti su ljudi tako nepravedni.

— Odoh do ostalih muha da im ispričam kako je bilo na mom uspješnom putu u inozemstvo i, kakve sam značajne sporazume potpisala — reče za sebe ohola muha.

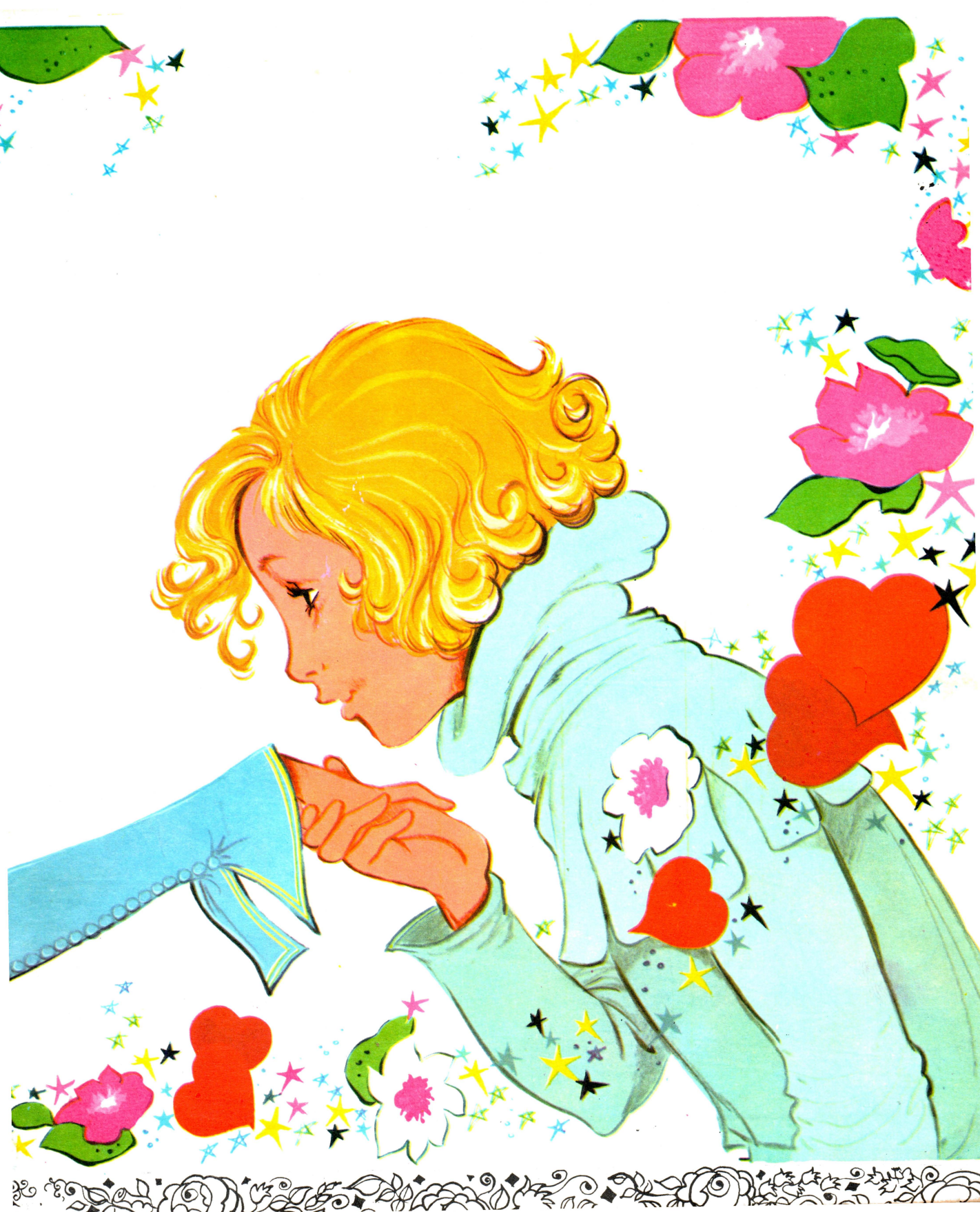

biblioteka dragulj

